

Міністерство освіти і науки України

Сумський державний університет

Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту

Кафедра бухгалтерського обліку та оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

**На тему «ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ І АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З
ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ»**

Виконала студентка 4 курсу, групи ОП-71а

Спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Кулібаба Оксана Олександрівна

Керівник: к.е.н., доцент Серпенінова Ю.С.

Суми -2021 рік

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи бакалавра на тему:

«Організація обліку і аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками»

Студентки Кулібаби Оксани Олександрівни

Кваліфікаційна робота бакалавра містить – 61 сторінку, 12 таблиць, 11 рисунків, список літератури з 49 найменувань, 4 додатки.

Актуальність теми роботи визначається потребою подальшого розвитку теоретичних, методичних і практичних аспектів організації обліку і аудиту розрахунків з постачальниками і підрядниками з метою розробки пропозицій по удосконаленню даної ділянки обліку.

Метою кваліфікаційної роботи бакалавра є дослідження теоретичних та практичних аспектів обліку і аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками, а також розробка шляхів їх удосконалення (на прикладі ДП «Тростянецьке лісове господарство»)

Об'єктом кваліфікаційної роботи виступає процес обліку і аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками. Предметом дослідження є сукупність теоретичних та практичних аспектів обліку і аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками.

При виконанні кваліфікаційної роботи використовувалися такі методи, як діалектичний, індукції та дедукції, аналізу, синтезу, системні підходи, реєстрації та класифікації даних з метою їх класифікації, систематичного спостереження, узагальнення інформація.

За результатами дослідження сформульовані такі висновки:

— під час господарювання кожне підприємство постійно вступає у розрахункові відносини, правильна їх організація та своєчасний контроль займають важливе місце для успішної діяльності;

— рекомендовано на початковому етапі співпраці з контрагентами використовувати критерії їх вибору;

— запропоновано використовувати внутрішні реєстри у табличному вигляді для обліку розрахунків в межах кожного постачальника та підрядника і термінів сплати заборгованостей;

— у результаті проведеного дослідження на ДП «Тростянецьке лісове господарство» запропоновано запровадити систему внутрішнього контролю даного виду розрахунків;

— обґрунтовано потребу автоматизації внутрішнього контролю розрахунків з використанням програмного забезпечення ІТ «Аудитор».

Одержані результати можуть бути використані підприємством для покращення організації та методології обліку і аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками.

Результати роботи пройшли апробацію, а саме: участь у міжнародній науково-практичній інтернет-конференції шляхом публікації тез доповіді: Кулібаба О. Методичні аспекти аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками. Синергетичні драйвери розвитку обліку, податкового аудиту та бізнес-аналітики : збірник тез за матеріалами Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. Ірпінь: Університет ДФС України, 2021. 689 с. – С. 155-159.

Ключові слова: розрахунки, постачальники, підрядники, кредиторська заборгованість, аудит розрахунків з постачальниками та підрядниками.

Зміст кваліфікаційної роботи викладено на 42 сторінках, зокрема список використаних джерел із 49 найменувань, розміщений на 6 сторінках. Робота містить 12 таблиць, 11 рисунків, а також 4 додатки, розміщених на 5 сторінках.

Рік виконання кваліфікаційної роботи – 2021 рік

Рік захисту роботи – 2021 рік

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра бухгалтерського обліку та оподаткування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри, к.е.н, доцент,

_____Ю. С. Серпенінова

«__» _____ 2021р.

ЗАВДАННЯ ДО КВАЛІФІКАЦІНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

на здобуття ступеню «бакалавр»

зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» студентки 4 курсу, групи ОП–71а

Кулібаби Оксани Олександрівни

1.Тема роботи: «Організація обліку і аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками», затверджена наказом від 12.04.2021 р. № 0175-VI

2.Термін подання студентом закінченої роботи «4» червня 2021 р.

3. Мета кваліфікаційної роботи бакалавра дослідження теоретичних та практичних аспектів обліку і аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками, а також розробка шляхів їх удосконалення.

4. Об'єкт дослідження виступає процес обліку і аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками.

5. Предмет дослідження сукупність теоретичних та практичних аспектів обліку і аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками.

6. Кваліфікаційна робота бакалавра виконується на матеріалах ДП «Тростянецьке лісове господарство»

7. Орієнтовний план випускної роботи, терміни подання розділів керівникові та зміст завдань для виконання поставленої мети:

Розділ 1 «Теоретичні аспекти обліку та аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками»

Назва – термін подання

У розділі 1 обґрунтувати економічну сутність розрахунків з постачальниками та підрядниками; дослідити умови оцінки та визнання розрахунків; розглянути методику аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками.

Зміст конкретних завдань до розділу, які має виконати студент

Розділ 2 «Облік і аудит розрахунків з постачальниками та підрядниками ДП «Тростянецьке лісове господарство»

Назва – термін подання

У розділі 2 проаналізувати організаційно-економічну характеристику ДП «Тростянецьке лісове господарство» та показники його діяльності на основі фінансової звітності; розглянути особливості первинного, синтетичного та аналітичного обліку і аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками на ДП «Тростянецьке лісове господарство»

Зміст конкретних завдань до розділу, які має виконати студент

Розділ 3 «Шляхи вдосконалення обліку і аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками»

Назва – термін подання

У розділі 3 розробити шляхи вдосконалення аналітичного обліку і аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками на ДП «Тростянецьке лісове господарство»

Зміст конкретних завдань до розділу, які має виконати студент

8. Консультації щодо роботи:

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
1	Серпенінова Юлія Сергіївна		
2	Серпенінова Юлія Сергіївна		
3	Серпенінова Юлія Сергіївна		

9. Дата видачі завдання «___» _____ 2021 р.

Керівник кваліфікаційної роботи бакалавра _____ Ю. С. Серпенінова
Підпис Ініціали, прізвище

Завдання до виконання одержав _____ О. О. Кулібаба
Підпис Ініціали, прізвище

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ.....	9
1.1 Економічна сутність розрахунків з постачальниками та підрядниками.....	9
1.2 Оцінка та визнання зобов'язань з постачальниками та підрядниками	13
1.3 Методика аудиту розрахунків з постачальниками і підрядниками.....	16
РОЗДІЛ 2. ОБЛІК І АУДИТ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ ДП «ТРОСТЯНЕЦЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО».....	21
2.1 Організаційно-економічна характеристика ДП «Тростянецьке лісове господарство	21
2.2 Організація первинного обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками ДП «Тростянецьке лісове господарство	25
2.3 Організація синтетичного і аналітичного обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками ДП «Тростянецьке лісове господарство... ..	29
2.4 Організація аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками ДП «Тростянецьке лісове господарство».....	34
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ І АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ.....	39
3.1 Вдосконалення організації аналітичного обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками	39
3.2 Вдосконалення аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками ..	43
ВИСНОВКИ.....	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	51
ДОДАТКИ.....	57

ВСТУП

Під час своєї діяльності кожна організація потребує використання різних ресурсів, таких як грошові, виробничі, кадрові, нематеріальні. Вони забезпечуються постійну та ефективну виробничу діяльність. Операції постачання є одним із чинників, що викликає появу розрахункових процесів. Ці процеси є передумовою виникнення заборгованостей, які мабуть значний вплив на фінансове становище та інші показники діяльності компанії.

Досить часто на підприємствах виникають проблеми, пов'язані з простроченням платежів, недосконалою системою обліку та контролю за розрахунки, різні зловживання робочим положенням, помилки збоку працівників та іншими факторами. Все це спричиняє розлади в організації розрахункової та фінансової системи. Саме тому ефективне та якісне здійснення обліку цього виду заборгованості, вчасне їх відображення в регістрах та систематичні перевірки розрахунків несуть в собі вагомe значення для зміцнення позицій організації в конкурентних умовах ринку.

Дослідженням цього питання займалися багато науковців, зокрема, В.І. Матюха, І.М. Мягких, Г.В. Мисака, Н.В. Новицька, О.В. Лишиленко та інші. Проте нині залишаються невирішені проблемні аспекти даної теми.

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних та практичних аспектів обліку і аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками, виокремлення проблемних моментів та розробка шляхів їх вирішення.

Відповідно до мети дослідження можна виокремити завдання кваліфікаційної роботи:

- дослідити теоретичні аспекти здійснення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками, оцінку та умови визнання;
- узагальнити методику проведення аудиту розрахунків;

— провести аналіз фінансово-господарської діяльності ДП «Тростянецьке лісове господарство»;

— вивчити особливості організації первинного, синтетичного та аналітичного обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками;

— з'ясувати практичні аспекти проведення аудиторських перевірок розрахунків;

— визначити проблемні моменти обліку та аудиту розрахунків та запропонувати можливі шляхи їх усунення.

Об'єктом кваліфікаційної роботи виступає процес обліку і аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками, а предметом – сукупність теоретичних та практичних аспектів обліку і аудиту даного виду розрахунків.

Для розкриття особливостей у даній роботі використовувалися такі методи, як діалектичний, індукції та дедукції, аналізу, синтезу, системні підходи, реєстрації та класифікації даних з метою їх класифікації, систематичного спостереження, узагальнення інформація.

Для написання кваліфікаційної роботи було використано законодавчі та нормативні акти, що регламентують порядок обліку та проведення аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками, методичні матеріали, джерела мережі Інтернет. Фактологічною базою роботи є наукові статті вітчизняних та зарубіжних учених з обліку і аудиту виду розрахунків, матеріали досліджуваного підприємства.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ

1.1 Економічна сутність розрахунків з постачальниками та підрядниками

Суб'єкти економічної діяльності постійно реалізують різні операції, у тому числі з постачальниками і підрядниками під час господарювання. Ці зв'язки є серйозною ланкою діяльності фірм. Завдяки їм задовольняється потреба у ресурсах, необхідних для виробництва. Разом з прискореними обертами економіки збільшується і кількість укладених договорів, що стає причиною виникнення зобов'язань [17, с.79].

Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги виступає у формі зобов'язань підприємства при його взаємодії з контрагентами.

Зобов'язання мають масштабний характер, адже існують в кожній сфері господарської діяльності. Вони з'являються після прийняття рішення, яке повинне бути юридично оформленим [43, с. 131].

Відповідно до П(С)БО 11 «Зобов'язання», виділяють довгострокові та поточні (короткострокові) зобов'язання. Поточні зобов'язання мають бути виплачені протягом року або в ході одного операційного циклу господарювання компанії [15].

Хоч кредиторська заборгованість має давню історію вивчення, втім між ученими й досі триває обговорення щодо визначення цього поняття (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Трактування поняття «кредиторська заборгованість» вітчизняними науковцями.

Науковець, джерело	Визначення поняття «кредиторська заборгованість»
Матюха В.І., Мисака Г.В. [26, с. 931]	Це грошові кошти, що на деякий час знаходяться у власності суб'єкта господарювання і повинні бути сплачені особам, від яких вони отримані і неоплачені. Це можливість підприємства тимчасово використовувати запозичені ресурси, але з іншого боку також зменшує показники платоспроможності і ліквідності.
Новицька Н.В. [, с. 287]	Це фінансова категорія, яка є сукупністю фінансових вимог до підприємства внаслідок здійснення певних дій на користь інших осіб, які є юридично оформленими певними документами та набувають форми довгострокового або поточного зобов'язання і є джерелом залучених коштів підприємства.
Мягких І.М. [29, с. 258]	Заборгованість, що виникає при розрахунках з постачальниками і іншими кредиторами; тимчасове використання в грошовому обігу коштів кредиторів.
Томчук О.Ф. [45, с. 162]	Є різновидом комерційного кредиту, який виступає важливим фактором стабілізації фінансового стану підприємства.
Лишиленко О.В. [23, с. 311]	Заборгованість підприємства перед іншими суб'єктами підприємницької діяльності (постачальниками, підрядниками, покупцями) за поставлені від них засоби і предмети праці, виконані роботи або отриману передоплату.

Проаналізувавши наведені визначення та узагальнивши підходи науковців, вважаємо, що кредиторська заборгованість з постачальниками та підрядниками – це елемент руху фінансів, що являється ланкою обов'язкових правових відносин між суб'єктами господарювання, що з'явилися під час постачання.

Головною метою діяльності будь-якого суб'єкта є отримання прибутку. Операції з постачання, під якими розуміють забезпечення ресурсами, що уособлюють в собі оборотні активи є результатом цієї мети [20, с. 25].

Процес постачання (придбання) – це набір формальностей, в основі яких забезпечення виробництва ресурсами, потрібними для його здійснення. Під час цього процесу виконується отримання різних матеріалів, цінностей, сировини, без яких неможливе виробництво.

Цей процес в широкому масштабі означає загальне управління постачальницькою активністю, за який відповідає спеціальний центр. Завдання цього відділу включають підрахування рівня витрат, що необхідні для оптимального забезпечення матеріалами, розробка політики, що стосується контрагентів, економічних відносин з ними. У більш вузькому значенні, керівництво постачанням окреслюють, як набір дій, щодо координації і адміністрування процесом поставок для різних потреб [12, с. 65].

Доцільно зазначити, що на поставки впливають різні чинники господарської діяльності. Серед них зовнішні (економічні, культурні, законодавчі та ін.), а також внутрішні (зміни в наборі товарів, план постачань, зв'язки між різними філіями). Це також може породжувати певні проблеми під час поставок [3, с 37].

Під час дослідження процесу постачання доцільно розглянути поняття «розрахунки», «постачальники» та «підрядники».

Розрахунки – це набір економічних відносин між господарськими суб'єктами, які з'являються у час практичного здійснення фінансових домовленостей, що дійсні з юридичної точки зору, при виконанні як товарних, так і нетоварних поставок.

Розрахунки можна поділити на дві групи за економічним змістом:

- товарні операції – організації здійснюють оплату за куплені цінності, здійснені роботи чи надання послуг;
- нетоварні операції – різні платежі, отримання і виплата кредитів, внески тощо [18,с. 93].

Постачальники – це суб'єкти діяльності, котрі постачають товари, здійснюють надання послуг або виконання робіт.

Підрядники – це фізичні особи або господарські одиниці, що здійснюють різні види робіт на основі договорів про виробництво.

Процес постачання згідно із способом оплати може поділятися на:

- постачання в кредит – закупівля з відкладенням розрахунку;
- постачання з передплатою – спочатку відбувається розрахунок за товар, потім його оприбуткування [25, с.36].

Процес постачання може відбуватися з певними особливостями, що в повній мірі розкриваються через його види, що наведені у табл. 1.2.

Таблиця 1.2 – Види постачань та їх особливості [51, с. 54].

Види	Характеристика
Поставка	Продаж цінностей продавцем покупцю, що оплачується грошима; особлива форма купівлі-продажу.
Поставка відфактурована	Постачання, виступає результатом існуючої угоди, відповідно до якої виписано та надано покупцеві товарний документ, що відображає назву цінностей, матеріалів, їх вартість, дату та інші дані.
Поставка негайна	За умови укладення контракту та його підписання, покупець отримує товари чи послуги.
Поставка невідфактурована	Надходження матеріальних цінностей на підприємство без рахунків постачальників, їх оприбутковують за актами приймання. Після надходження документів постачальників записи сторнують і показують фактичну вартість поставки.
Постачання складське	Вид матеріально-технічних поставок, згідно якого цінності надходять від їх виробника до покупця через певні бази постачання чи склади. Може викликати додаткові витрати через необхідність зберігання матеріалів на складі.
Постачання транзитне	Відповідно до цього виду, постачання товару від виробника до підприємства-покупця здійснюється безпосередньо, без використання спеціальних баз та складів збутових організацій.

Варто відзначити, що процес постачання дозволяє задовольняти виробничі запити суб'єктів господарювання – паливо, тара, сировина, запасні частини. Адже важливо, щоб цей процес діяльності відбувався безперервно, тому що особливо нестача певних ресурсів може суттєво впливати на результат виробництва [31, с. 159].

На сьогоднішній день безперервна діяльність будь-якого підприємства забезпечуються за допомогою зобов'язань по розрахунках з контрагентами. Суб'єкти господарювання можуть замовляти ресурси в кредит і мати високі результати, не ризикуючи власним майном. Саме тому в процесі керівництва компанією облік і аудит цього виду заборгованості посідає вагомe місце.

1.2 Оцінка та визнання зобов'язань з постачальниками та підрядниками

Під час господарської діяльності будь-яка компанія здійснює операції по розрахунках з контрагентами, що виступають ланкою її ефективного функціонування. Невчасність виконаних платежів, погашення та оцінки кредиторської заборгованості може спричинити проблеми з розрахунковою дисципліною. При ефективному адмініструванні заборгованістю можна знаходити резерви її зниження та управляти результатами їх виникнення. Тому в обліку займає важливе місце адекватна оцінка кредиторської заборгованості, її визнання.

Законодавчою основою методологічних аспектів щодо інформації про розрахунки з контрагентами в обліку та фінансовій звітності, а також вимог її відображення, є П(С)БО 11 «Зобов'язання» [15].

Зобов'язання можуть виступати у формі фактичних та умовних в залежності від системи визначення суми.

Фактичні - це зобов'язання, сформовані згідно домовленостей, угоди, отриманого документа, сума розрахунку по якому чітко визначена.

Поняття «умовні зобов'язання» протилежні фактичним. Тобто, до настання відповідної дати, сума майбутньої оплати не може бути підрахованою. Прикладом можуть слугувати сума сплати відпусток, податків тощо [50].

В певній мірі зобов'язання виступають засобами формування ресурсів компанії, що потрібні для забезпечення різних видів діяльності: фінансової, операційної, інвестиційної, а також поряд із цим є частиною Балансу.

Розрахунки з постачальниками можуть відбуватися після факту здійснення чи одночасно з ними за згодою сторін (доручення компанії) або згідно передоплати [25, с. 238].

Необхідним аспектом прибуткових результатів фірм в ринкових умовах є неупереджена оцінка заборгованості.

Важливим питанням, що викликає багатостороннього розгляду є оцінка зобов'язань. В залежності від виду зобов'язань обирається спосіб оцінки. Останні поділяються на довгострокові, поточні, непередбачені зобов'язання та забезпечення.

В обліку дозволено застосовувати такі методи оцінки, які попереджають зменшення сум отриманих зобов'язань, відповідно принципу обачності. А виходячи з принципу безперервності, фірма продовжує здійснювати оцінку зобов'язань припускаючи, що процес господарювання буде тривати й надалі [38, с. 54].

Існує дві обов'язкові ознаки визнання зобов'язань по розрахункам з постачальниками:

- їх оцінка може бути достовірно визначеною;
- виникає перспектива вибуття економічних вигід у майбутньому, як результат їх відшкодування [15].

Сума зобов'язання сторнується, якщо вибуття активів для розрахунку не відбувається.

Тільки при умові точної оцінки, розрахунки розкриваються в балансі. Ця сума рахується чітко і підкріплюється певними документами. Поряд із цим бувають моменти, коли підрахунок платежу буде визначено на певну дату. У

таких випадках заборгованість оцінюється лише коли існує деякий факт достовірності [32, с. 2].

Кожного разу сума майбутнього розрахунку встановлюється в договорі чи шляхом розрахунку на підставі нормативів, тарифів, ставок. З часом вартість ресурсів, сформована шляхом авансового розрахунку за відповідні товарні позиції, обсяги, можуть змінюватися в грошовій оцінці, проте якість та кількість матеріалів не може змінюватися.

Існують випадки коли ціна погашення може розраховуватися на основі експертних показників чи попередньої вартості [7, с. 135].

Наступні активи виступають в якості ресурсів для погашення зобов'язань:

- готівка та її еквіваленти;
- передача інших можливих активів;
- заміна заборгованості іншою;
- здійснення робіт, надання послуги у відповідь [48, с.25].

Згідно законодавчих умов заборгованість може бути скасовано, коли позичальник офіційно або за бажанням зацікавленої сторони звільняється від договірних зобов'язань. Останні можуть бути в монетарній та немонетарній формах. Монетарні являють в собі певну суму, що повинна бути сплаченою іншої стороні. Немонетарні базуються на зобов'язанні поставити ресурси або надати відповідно контракту послуги визначеної кількості та якості [13, с. 64].

Під час економічної діяльності у суб'єкта господарювання можуть виникати умови, від яких залежить погашення зобов'язань без запізнення або, які заважають розрахункам. До таких причин відносять перманентна або миттєва відсутність можливості грошових виплат, надзвичайні події тощо [41, с. 850].

Важливо підкреслити, що існування поточних зобов'язань перед контрагентами виступає як позитивним етапом провідної діяльності компанії, так і негативним. Коли вони здійснюються в рамках визначених дат, передбачених контрактами, то забезпечують використання фінансових фондів та резервів.

Водночас, під час виникнення великих сум платежів, виникає зменшення основних показників результативної діяльності компанії, що спричиняє відмови з боку інших контрагентів, інвесторів, фірм тощо [5, с. 421].

Отже, заборгованість перед постачальниками виникає внаслідок домовленостей, що опосередковують етап придбання-постачання. Провідне місце в ефективному виробництві займають оцінка та визнання розрахунків з постачальниками. Правильна їх методологія, організація контролю вирішує питання вчасного погашення рахунків та допомагає уникати прострочення.

1.3 Методика аудиту розрахунків з постачальниками і підрядниками

Під час господарської діяльності потрібно здійснювати постійну перевірку їх відображення в обліку, для того щоб звести до мінімуму помилки та порушення. Важливе місце в розрахункових операціях займають грошові операції з контрагентами, враховуючи той факт, що різноманітні ресурси підприємства отримують від них.

Метою аудиту досліджуваних розрахунків є вираження аудитором незалежної фахової думки з приводу правильності ведення обліку та відображення у звітності інформації [43, с. 1].

Відповідно до мети, існують наступні завдання та напрямки аудиту розрахунків (табл. 1.3).

Таблиця 1.3 – Завдання та основні напрямки аудиту розрахунків з постачальниками і підрядниками [48, с. 65]

Завдання			Напрямки			
перевірка законодавства	дотримання	чинного	перевірка вчасної оплати рахунків			
перевірка розрахунків відображення	правильності та їх	виконання бухгалтерського	перевірка	правильності	даних	обліку операцій

Продовження табл. 1.3.

контроль за дотриманням вимог заповнення документів	перевірка наявності та дотримання умов договорів, що визначають права та обов'язки кожної зі сторін
підтвердження повноти та вчасного оприбуткування доставлених товарів	перевірка повної оплати товарів, робіт, послуг та їх отримання
встановлення причин виникнення заборгованостей та шляхів їх погашення, перевірка правильності відображення розрахунків в балансі	перевірка дотримання норм діючого законодавства, доцільності рішень щодо розрахунків

Об'єктами аудиту безпосередньо виступають операції щодо розрахунками з постачальниками і підрядниками [43, с. 1].

Першочергово перевіряється наявність договорів про співпрацю між клієнтом та постачальником, їх відповідність вимогам діючим нормативним документам, відповідно до провідної мети аудитора,. В залежності від сутності та предмету розрахунків, угоди, що перевіряються розмежовують на дві групи:

- розрахунки за договорами про отримання ресурсів;
- розрахунки з підрядниками: здійснення певних робіт (консультаційних, маркетингових, рекламних, охоронних тощо) та факт їх здачі [1, с. 128].

Існує певна послідовність аудиту розрахунків, що дозволяє виконувати його максимально ефективно та точно (рис. 1.1)

Рисунок 1.1 – Послідовність здійснення аудиту розрахунків з постачальниками і підрядниками [6, с. 74]

Для того, щоб здійснити аудит розрахунків необхідно отримати аудиторські докази, використовуючи різноманітні методи. Виділяють деякі джерела отримання інформації для проведення аудиту, а саме:

- нормативно-правові документи, що інструктують порядок здійснення операцій з оплати рахунків;
- договори, первинні документи про отримання товарів, робіт, послуг;
- облікова політика фірми;
- рахунки-фактури та журнал їх ведення;
- акти інвентаризації чи звіряння рахунків;
- дублікати розрахункових документів;
- реєстри обліку, звітність тощо [14, с. 65].

Аудитор задля максимально ефективної перевірки розрахунків використовує різні методи отримання аудиторських доказів та складає програму

самої перевірки. Серед способів отримання аудиторських доказів можуть бути застосовані: юридична оцінка угод, аналітичні процедури, отримання письмових доказів від третіх осіб, усні опитування тощо[43, с. 3].

Існує чотири основні етапи проведення аудиту розрахунків: підготовчий, планування перевірки, отримання аудиторських доказів, підготовка висновку аудитора.

На етапі підготовчої перевірки відбувається аналіз об'єкту, умови укладання договору.

При плануванні перевірки складається план аудиту розрахунків, котрий включає в себе:

- перегляд і планування;
- тест організації внутрішнього контролю;
- розрахунки з постачальниками і підрядниками, з якими передбачено співпрацю на рік, одиничні випадки домовленостей;
- прострочена заборгованість;
- аудиторські процедури, формування аудиторського звіту та його передача.

На цьому етапі також визначають методи отримання доказів для підготовки майбутніх результатів [47, с.180].

На третьому етапі аналізуються джерела інформації щодо обліку суб'єкта господарювання, відбуваються відповідні перевірки, одержуються аудиторські докази та формуються робочі нотатки аудитора. Останні можуть бути представлені у вигляді відомостей перевірок розрахунків, відомостей щодо наявності в економічній одиниці заборгованості перед контрагентами [39, с. 61].

З їх допомогою аудитор може знайти найтипівіші для суб'єкта господарювання порушення, ситуації з виникнення заборгованості, можливості для їх подальшого уникнення.

Після проведення усіх необхідних перевірок аудитор має змогу підготувати висновок з незалежною та об'єктивною думкою щодо стану розрахунків, правильності оформлення документації, облікового відображення операцій та складання звітності [17, с. 99].

Отже, здійснення перевірок дозволяє прослідкувати та контролювати стан розрахунків з контрагентами, розробляти шляхи уникнення та попередження прострочення заборгованості та інших проблемних ситуацій.

РОЗДІЛ 2. ОБЛІК І АУДИТ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ ДП «ТРОСТЯНЕЦЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО»

2.1 Організаційно-економічна характеристика ДП «Тростянецьке лісове господарство»

Державне підприємство «Тростянецький лісгосп» (далі Підприємство) було створено в 1936 році, на сьогоднішній день складається з 5 лісництв, цеху та дільниці переробки деревини, цеху автотранспорту, нижнього складу та загальної площі 21961 га.

Основним видом діяльності Підприємства є лісгосподарське виробництво. Знаходиться в південно-східній частині Сумської області на території Тростянецького району, що має якісні умови кліматичні та ландшафтні умови для здійснення успішної діяльності, обумовлені географічним положенням.

Підприємство є адміністративно-господарською одиницею та входить до Сумського обласного управління лісового та мисливського господарства. У його розпорядженні знаходяться лісовий та матеріально-технічний фонди, кадри.

Використовується лінійно-функціональна модель управління. Згідно неї керівництво відбувається за функціями: від директора до відділів і лісництв, начальників цехів, майстрів та бригадирів.

Управляє Підприємством директор, що призначається вищестоящою організацією. Він керує процесом господарювання, відповідає за здійснення робочих процесів, встановлює завдання інших керівників. При участі трудового колективу вирішуються всі соціально-економічні питання, що мають відношення до Підприємства.

Структура підприємства включає такі відділи:

- планово-економічний відділ;
- лісовий відділ;

- відділ збуту;
- відділ кадрів;
- бухгалтерський відділ [36].

Для більш кращого уявлення про діяльність Підприємства доцільно розглянути деякі фінансові результати за останні роки (рис. 2.1).

Рисунок 2.1 – Динаміка фінансових результатів Підприємства у 2018-2020 рр.

На даному графіку ми можемо відслідкувати, що дохід від реалізації продукції Підприємства за останні три роки мав негативну тенденцію до зменшення у сумі майже 13,5 тис. грн. Валовий прибуток та чистий прибуток мали подібну динаміку, а значить знизилися на 18 тис. грн та 9 тис. грн відповідно. Можемо зробити припущення, що подібні зміни були викликані як зовнішніми, так і внутрішніми факторами. Зокрема, серед зовнішніх можемо виділити інфляційні процеси, транспортні умови, конкурентна ситуація на товарному ринку, а також епідеміологічну ситуацію в країні. А серед внутрішніх – обсяги реалізації, собівартість і ціни товарів.

Щодо собівартості та валюти балансу, то графік показує, що за 2018-2020 роки дані показники мали невеликі переміщення в бік зростання та зниження.

Важливе для будь-якого суб'єкта господарювання відіграє співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованостей. Адже їх залишки накладають свій відбиток на фінансовий стан. Для чіткішого уявлення про ці заборгованості доцільно розглянути їх динаміку (рис. 2.2).

Рисунок 2.2 – Динаміка дебіторської та кредиторської заборгованостей за товари, роботи, послуги Підприємства за 2018-2020 рр.

На цьому рисунку ми можемо прослідкувати у 2018 році значне перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською на 1360 тис. грн. Подібне перевищення може мати загрозу фінансовій стабільності будь-якої господарюючої одиниці. Це може пояснюватися відсутністю довгострокової дебіторської заборгованості.

У 2019 році це співвідношення трималося майже на однаковому рівні, що має досить позитивний наслідок для фінансової стійкості суб'єкта.

Ситуація змінилася у 2020 році на протилежну до 2018 року. Протягом 2019-2020 рр. обидва види заборгованості поступово зменшувалися. Проте в цьому періоді залишалася тенденція на перевищення дебіторської заборгованості над кредиторською, як у 2019 році, на суму 526 тис. грн. Це може означати, що відбувалося часте відволікання дебіторів у поверненні коштів і в майбутньому

може стати причиною використання позикових коштів для підтримання нормальної господарської діяльності. Також це може пояснюватися неплатоспроможністю частини клієнтів. В такому випадку має місце перегляд майбутнього продажу товарів таким покупцям.

Для більш детального аналізу доцільно проаналізувати деякі коефіцієнти, що характеризують фінансові показники діяльності (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 – Коефіцієнти фінансового становища Підприємства у 2018-2020 рр.

Показник	Рік			Відхилення 2020 р від	
	2 018	2 019	2 020	2 018	2019
Коефіцієнт рентабельності	0,13	0,08	0,03	-0,09	-0,04
Коефіцієнт ліквідності	0,56	0,59	0,64	0,08	0,04
Коефіцієнт розрахункової платоспроможності	0,30	0,23	0,35	0,06	0,13
Оборотність кредиторської заборгованості	118,26	54,95	66,39	-51,87	11,44
Оборотність дебіторської заборгованості	687,58	75,09	52,35	-635,23	-22,74

З даної таблиці можемо побачити поступовий спад коефіцієнту рентабельності продажів за останні три роки, що свідчить про зменшення суми прибутку, що отримує суб'єкт з гривні продажу. Серед чинників, що впливають на зниження цього коефіцієнта можемо виділити підвищення витрати на виготовлення і продаж товарів. Тобто, щоб визначити фактори впливу Підприємству доцільно проаналізувати собівартість.

Коефіцієнт ліквідності у 2018-2020 рр. характеризувався тенденцією зростання. Цей показник відображає можливість економічної одиниці покривати зобов'язання власними активами. Тобто, можемо прослідкувати зростання такої можливості у Підприємства, що несе позитивний характер для фінансового стану.

Протягом цих років коефіцієнт розрахункової платоспроможності зазнавав деяких коливань спочатку у бік зменшення на 7%, а потім зростання на 12%. Він показує частину зобов'язань, що може бути погашена не лише за рахунок грошей, а і за допомогою отриманих надходжень за реалізацію. Тобто, у 2020 році на Підприємстві відслідковувалася можливість покриття 35% заборгованості за рахунок коштів за відвантаження товарів, що має позитивну тенденцію у порівнянні з попередніми періодами.

Також, коефіцієнти оборотності дебіторської та кредиторської заборгованостей зазнали різкого спаду, а значить періоди їх погашення зростають, що означає збільшення днів, протягом яких Підприємство отримує кошти від дебіторів і днів, необхідних для виплати зобов'язань контрагентам.

Отже, Підприємство здійснює все можливе для підтримання стабільного фінансового становища. Це видно у позитивних тенденціях частини показників, проте накладають свій відбиток зовнішні та внутрішні фактори. Тому, доцільно роботи систематичний аналіз основних фінансових показників, задля підтримання і покращення майбутніх результатів діяльності.

2.2 Організація первинного обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками ДП «Тростянецьке лісове господарство»

У сучасних економічних умовах ефективні зв'язки суб'єктів господарювання залежать від якості організації документообігу розрахунків з контрагентами. Правильна організація документообігу виступає вагомим складовою ефективного та успішного управління компанією. Коли документообіг перебуває у не налагодженому стані, тоді виникає ймовірність штрафних санкцій, пов'язаних з несвоєчасністю оприбуткування цінностей чи сплати рахунків, що накладає свій відбиток на фінансовий стан економічної одиниці.

У ході здійснення операцій, створення первинної документації щодо розрахунків задіяно багато виконавців, а значить існує ймовірність можливих втрат, несвоєчасного складання документів тощо. Це вимагає створити якісний впорядкований первинний документообіг, завчасно продумати варіанти руху документів, забезпечити єдність необхідної інформації в ньому.

Первинні документи забезпечують первинне спостереження за господарськими операціями, тому виступають цінною складовою обліку і є необхідною умовою їх відображення. Документи первинного обліку повинні бути складені під час господарських операцій і являються основними джерелами інформації для контролю розрахунків [18, с. 80].

На Підприємстві надходження цінностей здійснюється на основі товарно-транспортних накладних (далі ТТН), рахунків-фактур. Згідно загальних вимог, ТТН заповнюється трьома сторонами, у Підприємства це – відправник, отримувач, перевізник, і оформлюється у чотирьох копіях, два з яких надаються перевізнику. Необхідно, щоб заповнення рядів документа було максимально коректним кожною зі сторін [46].

Відправник на самому початку повинен вносити свої реквізити в документ, зазначити дату заповнення та присвоїти номер документу. Найменування отримувача, відправника і платника, а також усі відповідні реквізити також заповнюються ним.

Заповнення таблиці відвантаженого товару із зазначенням назви товару, їх кількості, одиниці виміру, ціни є наступним кроком. Загальна вартість товару, його кількість, сума до сплати зазначаються також. До ТТН додається податкова накладна, коли Підприємство є платником ПДВ. Підписує ТТН відповідальна особа за відвантаження і головний бухгалтер [32].

Розрахунки з контрагентами найчастіше відбуваються в безготівковій формі. Тому основним документом в таких розрахунках є рахунок-фактура.

На основі контракту, рахунок-фактура заповнюється продавцем на ім'я покупця. На підприємстві він складається у двох екземплярах, один із яких залишається всередині Підприємства, другий передається клієнту. Підприємство оплачує цінності зі свого рахунку на рахунок постачальника, відповідно до виписаного рахунку. В даному випадку обов'язковими є дані про банківські реквізити, особу отримувача коштів. Підтверджується підписом керівником, головним бухгалтером та печаткою підприємства.

Саме на основі рахунку-фактури відбувається оформлення банківських розрахункових документів: розрахункових чеків, платіжних доручень. Рахунок та рахунок-фактура входять в число розрахункових документів, що повинні бути акцептованими [48, с. 67].

Акцепт розрахункових документів – це підпис уповноваженої особи на рахунку, що підтверджує згоду про оплату рахунку. Тільки після цього клієнт надає своєму банку платіжне доручення на оплату рахунку та отримує виписку про списання грошових коштів з відповідного рахунку. У тому разі, коли оплата відбувається через підзвітну особу готівкою, заповнюється видатковий касовий ордер на цю видачу під звіт та звіт про використання коштів, додається до нього також квитанція, чек тощо [5].

Відображення на рахунках зобов'язань за надані роботи чи послуги відбувається згідно акту приймання-передачі виконаних робіт.

Отримання товару від постачальника залежить від того, чи є відмінності між фактичними даними та тими, що зазначені в документації продавця і оприбутковується прибутковою накладною. Отримання може оформлюватися, якщо немає розбіжностей, шляхом виставлення штампу з надписом «оприбутковано» або якщо вони присутні – актом приймання. Останній заповнюється коли відбувається одержання невідфактурованої поставки [17, с. 79].

Якщо на Підприємство надходить товар без відповідних товаросупровідних документів, їх приймання на облік здійснюється на основі акту приймання товарів без рахунку постачальника.

Підприємство купує у постачальників матеріали за договірними цінами із подальшим нарахування ПДВ. Відповідно підприємство-продавець має обов'язок виписати Підприємству податкову накладну, у якій зазначається ціна товару, ставка і сума ПДВ, а також підрахована сума до сплати. Податкова накладна повинна оформлюватися на кожне транспортування у двох екземплярах, перший з яких залишається на Підприємстві, а другий у продавця, що виступає розрахунковим податковим документом і необхідний для звітності [35, с.23].

Варто зазначити, що товар повинен мати сертифікат, що підтверджує його якість і виступає підставою для подальшого оприбуткування.

У тому разі, коли Підприємство оприбутковує імпорتنі товари, це здійснюється на основі документів (рис. 2.3).

Рисунок 2.3 – Документи, що підтверджують оприбуткування імпорتنих товарів [10, с. 87]

Також у цьому випадку відбувається складання довідки бухгалтерії щодо курсових різниць під час виконання розрахунків.

Якщо було виявлено дефекти - оформлюється рекламацийний лист, в якому зазначаються такі реквізити як: особи, що беруть участь, місця поставки, номер контракту, найменування, адреса постачальника, назва товару, невідповідність

якісним характеристикам, стан тари, але в такому випадку отримання не зупиняється [50, с. 25].

До первинних документів, які складаються при оплаті рахунку належать (рис. 2.4).

Рисунок 2.4 – Документи, що оформлюються при розрахунках з постачальника та підрядниками [13, с. 396]

При видачі коштів з каси Підприємства оформлюється видатковий касовий ордер форми КО-2. Його складання можливе за допомогою обчислювальної засобів, не виключається можливість традиційного заповнення документа. Вимагає підпису керівника Підприємства та головного бухгалтера, обов'язково знаходить своє відображення в журналі реєстрації видаткових та прибуткових операцій [2, с.420].

Отже, організація первинного обліку на Підприємстві надає вчасну та достовірну інформацію про розрахунки з постачальниками та підрядниками, виплату заборгованостей за ними та загальний стан. На Підприємстві заповнення первинної документації відбувається на бланках типових форм, відповідно до встановлених вимог.

2.3 Організація синтетичного і аналітичного обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками ДП «Тростянецьке лісове господарство»

Облік розрахунків з постачальниками та підрядниками на Підприємстві ведеться на рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками». На

даному рахунку обліковується розрахунки за одержані товари, прийняті роботи, послуги, також заборгованість за надання електроенергії, води, газу тощо.

Цей рахунок є пасивним, по кредиту здійснюється відображення заборгованості за отримані товарно-матеріальні цінності, роботи чи послуги. А по дебету цього рахунку показується списання або виплата зобов'язання [48, с.65].

В бухгалтерському обліку Підприємства по кредиту рахунку 63 відображають фактичні суми отриманих матеріалів, виконаних робіт, послуг разом з дебетом рахунків затрат чи матеріалів, наприклад, рахунків 15, 20, 21, 22, 23, 25, 64, 91, 92, 93. Кореспонденції відбуваються на основі встановлених первинних документів [6, 75].

Враховуючи те, що сировина, матеріали надходять на склад за цінами продавців без врахування суми податку на додану вартість (ПДВ), тому по кредиту рахунку 63 відображається вся заборгованість, котру необхідно погасити відповідно до первинних документів, а по дебету рахунку записується вартість без ПДВ, суму останнього відносять до дебету рахунку 641 «Розрахунки за податками».

У тому випадку, коли покупець чи постачальник не є платниками ПДВ або не одержана, всю суму, що повинна бути виплачена постачальнику, нараховують до вартості куплених матеріальних ресурсів [47, с. 180].

По дебету рахунку 63 окрім виплачених коштів для погашення зобов'язань по розрахункам з постачальниками і підрядниками, відображаються попередні оплати, здійснені Підприємством і оплати відповідних рахунків. Подібні записи виконують на основі банківських виписок чи інших документів, що засвідчують факт здійснення операцій, необхідної для її бухгалтерського відображення [48, с.65].

Незалежно від дати акцептування рахунку фактури, на вищевказаному рахунку обліковуються всі відповідні операції Підприємства. Якщо раптово було

виявлено деякі невідповідності, в тому числі і арифметичні – повинна бути виставлена претензія продавцеві здійснений відповідний запис: ДТ 374 КТ 63 [33, с. 98].

Аналітичний облік досліджуваних розрахунків на Підприємстві проводиться за кожним постачальником та підрядником, котрий може бути фізичною або юридичною особою, в межах кожного документа до сплати. Для здійснення аналітичного обліку існують такі субрахунки:

- 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»;
- 632 «Розрахунки з іноземними постачальниками» [17, с.79].

На Підприємстві аналітичний облік розрахунків ведеться у Журналі-ордері 9.1 (далі – Журнал). Методичними рекомендаціями щодо використання реєстрів обліку визначено, що записи у Журналі робляться поступово в межах визнання заборгованості протягом кожного місяця, базуючись на первинні документи.

Для розрахунків, котрі в попередньому місяці не були закриті, відкривається сальдо на початок місяця у Журналі на наступний місяць. Розрахунки з контрагентами відбуваються постійно, навіть в межах одного дня, тому мають своє місце значні тенденції зміни заборгованості, а саме з дебіторської на кредиторську і навпаки. А враховуючи велику кількість постачальників у Підприємства, інколи існують недосконалості даного Журналу [18, с.83].

Для більш кращого розуміння особливостей ведення обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками Підприємства, розглянемо його на прикладі декількох задач.

Приклад 1. Підприємство придбало матеріали в сумі 100 грн. (без ПДВ), запчастини (МШП) в сумі 200 грн. (без ПДВ) і будівельні матеріали в сумі 300 грн. (без ПДВ). Оплата рахунку постачальнику здійснена з поточного рахунку. Відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку, якщо:

- А) перша подія – оплата;

Б) перша подія – отримання запасів.

А) перша подія – оплата

Таблиця 2.2 - Відображення в обліку операцій, пов'язаних з придбанням запасів, якщо перша подія – оплата

№	Зміст господарської операції	Дт	Кт	Сума, грн.
1	Проведено передоплату постачальнику	371	311	720,00
2	Нарахований податковий кредит з ПДВ	641	644	120,00
3	Отримано матеріали	201	631	100,00
4	Відображення податкового кредиту (сума ПДВ)	644	631	20,00
5	Отримано запчастини	207	631	200,00
6	Відображення податкового кредиту (сума ПДВ)	644	631	40,00
7	Отримано будівельні матеріали	205	631	300,00
8	Відображення податкового кредиту (сума ПДВ)	644	631	60,00
9	Перераховано з поточного рахунку постачальнику	631	311	720,00
10	Здійснено взаємозалік передоплати	631	371	720,00

Б) перша подія – отримання запасів

Таблиця 2.3 - Відображення в обліку операцій, пов'язаних з придбанням запасів, якщо перша подія – отримання запасів

№	Зміст господарської операції	Дт	Кт	Сума, грн.
1	Придбані матеріали	201	631	100,00
2	Відображення податкового кредиту (сума ПДВ)	641	631	20,00
3	Придбані запчастини	207	631	200,00
4	Відображення податкового кредиту (сума ПДВ)	641	631	40,00
5	Придбані будівельні матеріали	205	631	300,00
6	Відображення податкового кредиту (сума ПДВ)	641	631	30,00
7	Перераховано з поточного рахунку постачальникам	631	311	720,00

Приклад 2. Підприємство отримало рахунок за опалення будівлі офісу у сумі 1500,00 грн та за створення банеру для реклами продукції у сумі 900,00 грн. Протягом цього ж місяця були отримані послуги сторонньої організації за ремонт складського приміщення на суму 2500,00 грн (без ПДВ), які були

сплачені за рахунок банківської позики. Решту заборгованості було сплачено з рахунку. Відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Таблиця 2.4 - Відображення в обліку операцій, пов'язаних з наданням послуг

№	Зміст господарської операції	Дт	Кт	Сума, грн
1	Отримано рахунок за опалення будівлі офісу	92	631	1500,00
2	Відображення податкового кредиту (сума ПДВ)	641	631	300,00
3	Оплачено послуги з поточного рахунку	631	311	1800,00
4	Отримано рахунок за послуги зі створення рекламного банеру	93	631	900,00
5	Відображення податкового кредиту (сума ПДВ)	641	631	150,00
6	Оплачено з поточного рахунку послуги зі створення рекламного банеру	631	311	1050,00
7	Отримані послуги сторонньої організації за ремонт складського приміщення	93	631	2500,00
8	Відображення податкового кредиту (сума ПДВ)	631	311	500,00
9	За рахунок позики оплачено послуги з ремонту приміщення	631	601	3000,00

Також на Підприємстві існує місце іншим кореспонденціям рахунків. Типові бухгалтерські проведення за операціями розрахунків з постачальниками і підрядниками на підприємстві в табл. 2.5.

Таблиця 2.5 – Типові бухгалтерські проведення з обліку розрахунків з постачальниками.

№ з/п	Зміст операції	Дт	Кт
1	Видача чека або акредитива постачальнику	631	313
2	Видача векселя постачальнику	631	621
3	Отримано роботи (послуги) від постачальника для виробничих цілей	23	631
4	Отримано від постачальника роботи (послуги) загальновиробничого призначення	91	631
5	Відображено претензію постачальнику	374	631
6	Отримано від постачальників арматуру для будівництва	151	631
7	Отримано від постачальників арматуру для капітального ремонту	151	631
8	Придбано основні засоби	152	631

Отже, дослідження організації ведення бухгалтерського обліку довело, що Підприємство дотримується правил і нормативних документів його ведення, умови договорів, а бухгалтерією забезпечується вчасне ведення аналітичного та синтетичного обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками на відповідних рахунках і в аналітичних відомостях, з дотриманням всіх рекомендацій та строків погашення заборгованостей.

2.4 Організація аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками ДП «Тростянецьке лісове господарство»

Від правильної організації здійснення операцій, котрі мають вплив на основні показники діяльності підприємства залежить ефективне функціонування кожної економічної одиниці. Аудит розрахунків з постачальниками та підрядниками є запорукою своєчасності, якості і правильності таких розрахунків.

У ході проведення аудиту розрахунків визначається достовірність первинної документації, дотримання вимог її оформлення, вчасність заповнення.

Безпосередньо аудит розрахунків з постачальниками і підрядниками проводиться у чотири етапи (рис. 2.5).

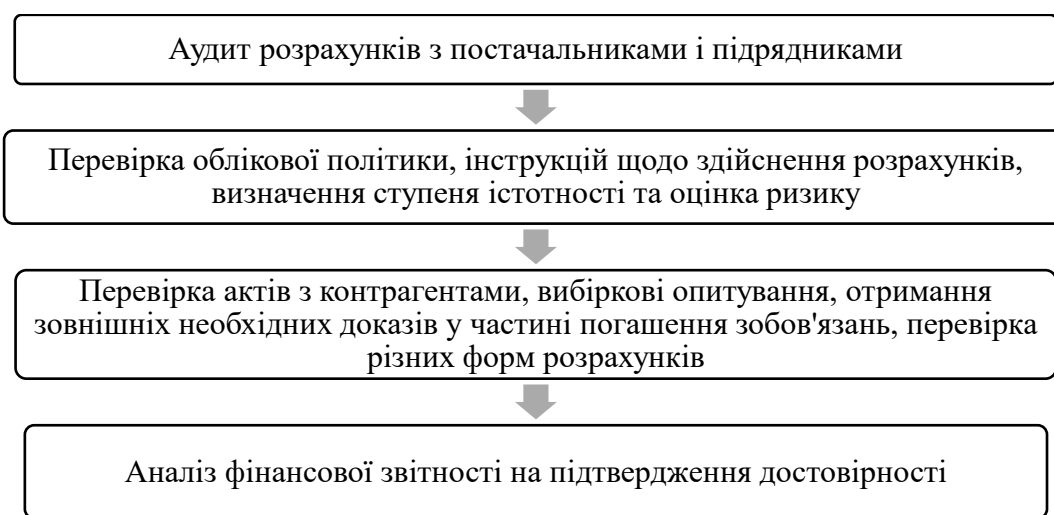

Рисунок 2.5 – Поетапний порядок проведення аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками [39, с.63]

Аудитор звертає увагу на відповідність якості та кількості отриманої продукції умовам контракту, вчасність надходження товарів, доцільність цін, застосування Підприємством своїх прав при наявності факту порушення умов, задля підтвердження правильності ведення обліку розрахунків. Програма аудиту розрахунків відіграє важливу роль у проведенні аудиту (Додаток Б) [17, с. 109].

Перевірка документів дозволяє виявляти докази, ступінь достовірності яких коливається відповідно до способів їх одержання та характеру, а при перевірці внутрішніх документів залежить від якості системи внутрішнього контролю.

Перевірка документації та реєстрація операцій є однією з найвідповідальніших заходів аудиту. При здійсненні цієї перевірки аудитор повинен проконтролювати податкові та облікові регістри, прибуткові накладні від постачальників, особливо податкові, тому що неправильне їх заповнення спричиняє похибки у відображенні податкового кредиту з ПДВ, що стає причиною штрафів.

Складовою аудиту є контроль за коректністю відображення операцій в обліку. Це дозволяє не лише знаходити похибки, а і виявляти докази їх приховування. Кореспонденції на предмет правильності перевіряють при порівнянні операцій з документами, що повинні їх підтверджувати [48, с. 23].

Під час аудиту досліджуваної теми найчастішою помилкою є нехтування правилами оформлення документів, перевірка яких дозволяє виявити не тільки неточності у їх складанні, а і зловживання, що стоять за ними.

При здійсненні перевірки розрахунків з постачальниками і підрядниками аудитор повинен проконтролювати деякі облікові моменти (рис. 2.6)

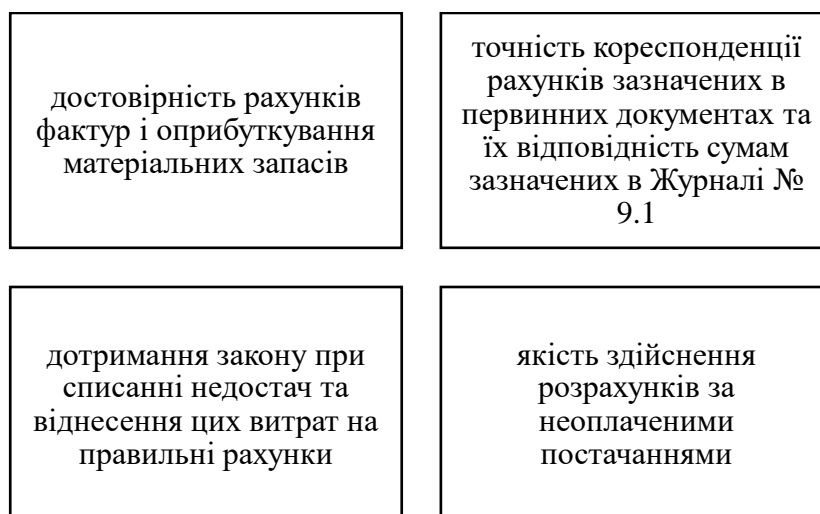

Рисунок 2.6 – Складові аудиторської перевірки розрахунків з постачальниками і підрядниками [1, с. 238]

Щодо контролю за відображенням на рахунках залишків заборгованостей, то така перевірка проводиться у спосіб порівняння залишку за відповідним видом на початку і на кінець звітного періоду в балансі.

Під час аудиту перевіряється наявність необхідних документів на поставки, контролюється їх законність та дотримання умов проведення, зазначених у договорі. Перевірка якості та кількості поставлених товарно-матеріальних цінностей, наскільки вчасно відбулася поставка, доцільність встановлених цін, також потребують значної уваги. Тобто, аудитор має отримати докази, що доставлені матеріальні цінності були документально оформленими відповідного до чинних вимог [2, с. 420].

Основними завданнями з перевірки правильності оприбуткування цінностей є перевірка:

- законності розрахунків з контрагентами;
- повноти оприбуткування матеріалів та дотримання вимог оформлення документів на їх придбання;
- виконання строків позовної давності.

Коли аудитор перевіряє оформлення первинних документів на поставку, він повинен проконтролювати заповнення всіх обов'язкових реквізитів, наприклад: назва постачальника та отримувача, суму, кількість, умови договору, наявність підписів [46, с. 3].

За допомогою вивчення обліку аудитор має змогу намітити вектор подальшої роботи та ті елементи, які вимагають значнішої уваги, через наявні порушення. За визначених процедур аудитор здатний з'ясувати в якій мірі облікова інформація слугує для покращення якості внутрішнього аудиту, а також забезпечити правильність ведення обліку.

Для того, щоб скласти об'єктивну думку про результативність організації обліку, аудитор збирає докази, які необхідні йому. Для цього ним використовуються відповідні прийоми та методи, серед яких:

- опитування;
- арифметична перевірка;
- зустрічна, нормативно-правова перевірки;
- інвентаризація, аналіз тощо [17, с. 79].

Варто зазначити, що під час проведення перевірки аудитором можуть бути знайдені типові помилки (рис. 2.7)

Рисунок 2.7 – Типові помилки у веденні обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками [6, с. 79]

При здійсненні перевірки та отриманні доказів, можуть впливати факти порушення, котрі бувають через недотримання чинних нормативних документів, облікової політики, порушення принципів бухгалтерського обліку тощо. Майже всі похибки можна поєднати у дві групи:

- похибки під час бухгалтерського обліку;
- похибки, що дублюються – незнання правил здійснення обліку, податкових законів.

Аудитор формує незалежний аудиторський висновок щодо якості організації ведення обліку кредиторської заборгованості, правильність оформлення первинної документації, за наявності вказує виявлені помилки та порушення, вже після проведення аудиторської перевірки і отримання доказів. Робоча документація та висновок дозволяють вчасно отримувати інформацію, необхідну для покращення робочого процесу компанії [33, с. 100].

Отже, перевірка правильності та законності розрахунків з контрагентами являється важливою складовою розвитку будь-якого суб'єкта господарювання. Вчасне проведення аудиту допомагає у формуванні правдивої інформації про господарський стан економічної одиниці, в тому числі і про зобов'язання перед контрагентами. В свою чергу ця інформація дає можливість виявляти неточності у веденні обліку розрахунків та попередити їх виникнення у майбутньому, а також розробити пропозиції щодо покращення стану.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ І АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ

3.1 Вдосконалення організації аналітичного обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками

На сучасному етапі розвитку економічних відносин розрахунки за товари, роботи, послуги відіграють важливу роль в загальній системі операцій по розрахунках і є вагомим елементом бухгалтерського обліку, так як здійснюють вплив на формування матеріальної частини забезпечень підприємства.

Одним і небагатьох ресурсів інформації щодо існуючого стану розрахунків між фірмами виступає налагоджена система бухгалтерського обліку. На сьогоднішній день досить часто виникають проблеми у частині термінів виплати платежів, сумі погашення, виникненні прострочених зобов'язань тощо. Тому вирішення подібних питань в деякій мірі належить до сфери здійснення обліку.

На першому етапі здійснення співпраці з контрагентами економічна одиниця обирає для себе постачальника чи підрядника. Варто зазначити, що процес вибору контрагента є дуже відповідальним. Від вибору залежить і умови співпраці, і якість товару, і майбутні результати [25, с. 238].

Деякі вітчизняні науковці рекомендують на цьому етапі притримуватись певних критеріїв вибору [9, с. 97]. Проаналізувавши їх, ми обрали критерії, котрі, на нашу думку, допоможуть суб'єкту господарювання у виборі (рис. 3.1)

Рисунок 3.1 – Критерії вибору постачальника/підрядника підприємством

Це деякі додаткові умови вибору контрагента окрім стандартних: розташування, гарантійне обслуговування, упаковка (для матеріальних цінностей) тощо. За бажанням Підприємство може використовувати якісь допоміжні критерії, які вважатиме необхідними.

Враховання цих критеріїв у виборі дозволить Підприємству врахувати всі тонкощі діяльності підприємства-продавця, умови співпраці та допоможе уникнути форс-мажорів та розчарувань.

Зобов'язання по розрахунках з постачальниками та підрядниками може нести як позитивний, так і негативний характер для підприємства. Якщо порівнювати їх із заборгованістю за векселями, кредитами, іншими довгостроковими зобов'язаннями, то можна дійти висновку, що цей вид розрахунків є досить «дешевими» зобов'язаннями. На загальний рівень платоспроможності Підприємства, подальшу ефективність роботи та співпраці з іншими контрагентами, може вплинути значна заборгованість контрагентам [40].

Досить часто під час здійснення розрахункових операцій з постачальниками та підрядниками з'являються проблеми з обліком, так як інколи оплата може бути частковою, або наперед. Інколи залишки можуть губити, що також ускладнює обліковий та розрахунковий процеси.

Ми пропонуємо суб'єкту господарювання розробити внутрішній реєстр розрахунків за кожним контрагентом (табл. 3.1)

Таблиця 3.1 – Внутрішній реєстр стану розрахунків з постачальниками та підрядниками

№	/	Постачальник / підрядник	Товари / робота / послуга	Дата договору	Дата оплати	Сума за договором з ПДВ	Заборгованість за попередні поставки	Сума оплати	Сальдо з рахунком
				Умови оплати					
1		ТОВ «Феміда»	Фарба будівельна	23.04.2020	19.04.2020	600,00	0,00	600,00	0,00
				Передоплата					
2		ФОП Сидоренко	Віники	24.04.2020	28.04.2020	240,00	100,00	240,00	100,00
				Оплата після отримання					
3		ФОП Таран	Емульсія	25.04.2020	30.04.2020	480,00	250,00	730,00	0,00
				Оплата після отримання					
Всього						1320,00	350,00	1570,00	100,00

Запропонований документ має високу ефективність при використанні, адже надає змогу відслідковувати заборгованість за кожним контрагентом і дозволяє отримувати інформацію про те, кому, скільки і головне коли платить Підприємство, кредиторську заборгованість за попередні поставки, а також вплив виплат, і їх прострочення на сальдо на кінець місяця.

Досить часто на підприємстві виникає порушення строків погашення платежів, що з часом впливає на подальші результати діяльності, співпрацю з

контрагентами [9, с. 100]. Тому пропонується використовувати наступний документ для систематизації простроченої заборгованості (табл. 3.2).

Таблиця 3.2 - Внутрішній реєстр простроченої кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги підприємства

№ з/п	Постачальник	Сума заборгованості, з ПДВ	Дата погашення заборгованості		Відхилення, +, – (гр.4 – гр.3)	Причини відхилень
			за графіком (договором)	фактично		
1	ФОП Омельченко	1500,00	05.05.2020	23.05.2020	18	Брак коштів
2	ТОВ «Ельфіка»	750,00	08.05.2020	04.05.2020	-4	Передплата
3	ТОВ «Грант»	500,00	16.05.2020	18.05.2020	2	Безвідповідальність
Всього					20	

Враховуючи те, що дана аналітична таблиця несе в собі інформацію про суму заборгованості, фактичні терміни оплати, відхилення в погашенні за кожним контрагентом, а також причини прострочення оплати рахунків, вона дозволить вчасно відслідковувати найчастіші мотиви та уникати їх в майбутньому, а також вчасно виплачувати грошові кошти.

Отже, розрахунки з постачальниками та підрядниками, а також відповідальний їх вибір є важливою ділянкою організації обліку. Використання вищезазначених пропозицій дозволить Підприємству згрупувати інформацію про виникнення заборгованостей та її прострочення, вживати заходи для уникнення причин, підвищувати власну конкурентоспроможність, бути більш привабливим для співпраці та покращувати фінансове становище. Також більш відповідальний підхід до вибору контрагентів дозволить зробити прийняти оптимальне рішення та ефективно співпрацювати, уникати проблем в майбутньому.

3.2 Вдосконалення аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками

Для всіх економічних одиниць аудит бухгалтерського обліку, в тому числі і розрахунків з постачальниками та підрядниками виступає важливим елементом успішних результатів. Це впливає з того, що дані розрахунки включають в себе основи цивільного, податкового законодавства, а значить потребують не лише знання обліку. Вищесказане накладає свій відбиток на розрахункові операції і ускладнює здійснення процесу співпраці.

На сьогоднішній день досить часто можуть мати місце деякі негативні моменти:

- дефекти відображення в обліку операцій;
- халатність працівників;
- використання повноважень для власних цілей тощо.

Особливого значення набуває покращення організації контролю та перевірок даного об'єкта бухгалтерського обліку, адже вищезгадані та інші негативні моменти накладають свій слід на результат розрахункових операцій та дисципліну [28, с. 109].

Ми пропонуємо створити систему внутрішнього контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками, що входить до компетенцій одного з бухгалтерів Підприємства (Додаток В), визначеними обов'язками, правами та відповідальністю, як внутрішнього контролера (рис. 3.2)

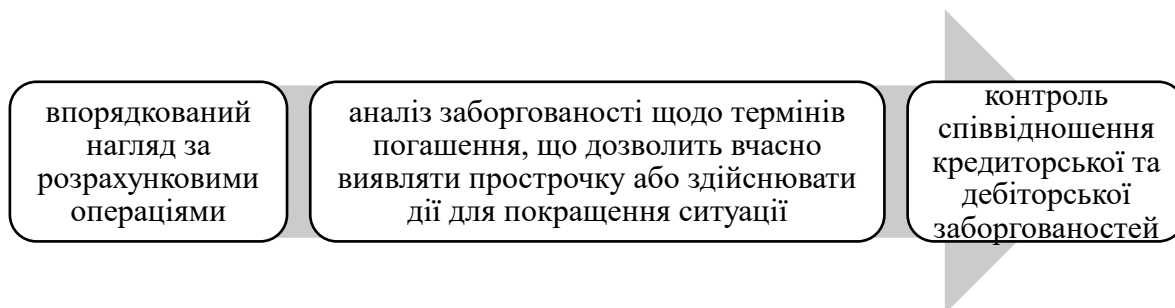

Рисунок 3.2 – Напрямки внутрішнього контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками

На практиці запровадження такої системи дозволить Підприємству:

- здійснювати плідну діяльність, забезпечити стійкість і розвиток, в умовах впливу зовнішніх та внутрішніх факторів;
- якісно застосовувати ресурси у виробництві;
- реагувати і знижувати грошові ризики в керівництві підприємством;
- адаптуватися до умов ринку завдяки інформаційному забезпеченні, що відповідає нинішньому ринку [42, с. 197].

Система внутрішнього контролю даного об'єкту обліку матиме на меті обґрунтування правдивості даних щодо строків зобов'язань, використовуючи безпосередньо запити до контрагентів, вивчення договорів, опитування працівників підприємства, котрим доступна необхідна інформація.

Аналіз та контроль розрахунків дозволить управлінському відділу концентрувати уваги на проблемних моментах розрахунків та погашення зобов'язань, доцільності формування резервів та відображення у звітних документах [16, с. 53].

Сучасні програмні забезпечення займають значне місце при здійсненні аудиторських перевірок. З їх допомогою в аудиторів з'являється можливість виконати перевірку з урахування найменших деталей і скласти високоякісний висновок з пропозиціями та рекомендаціями щодо виправлення помилок. При цьому зменшуються витрати на перевірку та час. Використання суб'єктами господарювання програмних забезпечень принесе наступні переваги (рис. 3.3).

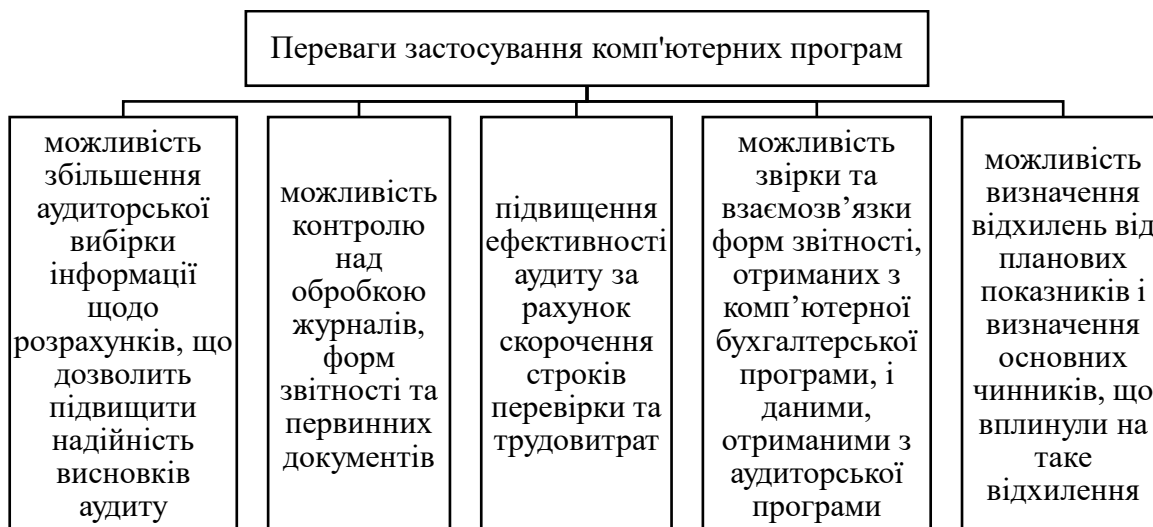

Рисунок 3.3 – Переваги застосування комп'ютерних програм для проведення аудиту розрахунків з постачальниками і підрядниками

Неможливо уявити аудиторську діяльність без застосування інформаційних технологій. І вітчизняні, і зарубіжні фірми, що надають подібні послуги, намагаються автоматизувати свою роботу на різних рівнях. Використання спеціальних програм впливає і на конкурентоспроможність фірми, що займається перевітками або використовує їх для роботи [22, с. 120].

При врахуванні особливостей діяльності підприємства до комп'ютерних програм можуть ставитися такі вимоги, як:

- можливість гнучкості програми;
- присутність сучасних інструментів перевірок;
- наявність з'єднання з обліковими програмними забезпеченнями у частині баз даних;
- ергономічність програми [4, с. 24].

В рамках дослідження ми вирішили порівняти два продукти серед спеціальних комп'ютерних програм: «IT Audit: Аудитор» та «ЕкспрессАудит: ПРОФ».

Створена ТОВ «Мастер-Софт» програма «IT Аудит:Аудитор», спрямована підтримку аудиторських перевірок, автоматизацію діяльності, планування.

Дозволяє отримувати результати кращої якості за менших трудових затрат, враховувати правила перевірок, оперативно планувати та використовувати методику роботи. Забезпечує імпорт інформації з обліку в різних розрізах та підтримує такі формати документів, як: txt, dfb, xls, sql тощо.

Позитивною відмінністю від інших програм є можливість використання звітності України. Також методика перевірок може бути доповнена без участі розробника. Програма самостійно пропонує опції розрахунку рівня суттєвості за різних методів.

Виявлені недоліки програма демонструє з посиланнями на дані обліку і їх типові описи.

Програмне забезпечення «ЕкспрессАудит: ПРОФ» – це розроблена у 2004 році ПрАТ «Термика» комплексна автоматизована програма для аудиторських перевірок.

Надає можливість досягати провідних завдань при перевірках господарської діяльності суб'єктів господарювання. Має в собі завершену методику, що побудована на загальних принципах проведення перевірок з урахування всіх правил аудиту і включає функцію доповнення при необхідності. Розробниками здійснюється систематичне інформаційне оновлення відповідно до нових актуальних змін кожні 4 тижні.

Для кращого розуміння особливостей цих програм ми згрупували їх основні характеристики в таблицю (табл. 3.4).

Таблиця 3.4 – Порівняння програмних продуктів для проведення аудиторської перевірки

Назва програми	«IT Audit: Аудитор»	«ЕкспрессАудит: ПРОФ»
Заявлена ціль продукту	Комплексна автоматизація аудиту	Комплексна система автоматизації аудиторської перевірки
Рік випуску	2005	2004

Продовження таблиці 3.4

Основні можливості	Розрахунок коефіцієнтів фінансових	Розробка програми аудиту
	Планування перевірки аудиторської	Створення робочої документації
	Можливість аудиторської вибірки	Проведення оцінки обліку та системи внутрішнього контролю
	Інтеграція з «1С: Підприємство»	Отримання аудиторських доказів
	Автоматичне заповнення аудиторських документів на основі інформації з «1С»	Здійснення первинного аудиту і порівняння показників фінансової звітності
	Формування аудиторського висновку	Підготовка аудиторського висновку
Ціна	Від 2400 грн до 5100 грн	Близько 5 000 грн

Тобто, після порівняння програм та функціональних можливостей (Додаток Г) можна стверджувати, що обидва комп'ютерні продукти мають майже однаковий рівень інструментарію. Проаналізувавши інформацію, ми рекомендуємо використовувати програмне забезпечення «IT Audit: Аудитор», що має трохи більше опцій та дозволить оптимізувати процес аудиторської перевірки розрахунків з контрагентами та отримати максимально ефективні результати.

Отже, застосування вищевказаних пропозицій дозволить покращити стан зовнішнього та внутрішнього контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками, допоможе керівнику вчасно реагувати на негативні моменти операцій з погашення заборгованостей, виконувати перевірки якісно, економити час та підвищувати свої конкурентні переваги.

ВИСНОВКИ

Розвиток ринку супроводжується зі зростанням кількості договірних відносин, що передбачають операції розрахунків. Процес постачання дозволяє компанії забезпечити свою діяльність усіма необхідними ресурсами. Проте, разом з цим виникають різні проблеми, пов'язані з неякісною організацією обліку розрахунків, шахрайством, недбалістю, зловживаннями робочим становищем. Все це породжує виникнення прострочення платежів, проблеми з платоспроможністю та фінансовим становищем організації. Тому все частіше виникає потреба покращення системи бухгалтерського обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками та проведенні перевірок щодо правильності, своєчасності, достовірності їх відображення.

У першому розділі кваліфікаційної роботи було досліджені теоретичні основи організації обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками, підходи науковців до трактування поняття, умови оцінки та визнання. Обґрунтовано методологію проведення аудиту розрахунків, завдання, мету, етапи здійснення перевірки.

У другому розділі про розглянуто інформацію про фінансовий стан ДП «Тростянецьке лісове господарство», організацію обліку розрахунку та практичні аспекти аудиторських перевірок.

Аналіз фінансово-господарської діяльності Підприємства показав, що воно є прибутковим і деякі з розрахованих показників має стабільні і позитивні тенденції. Разом з тим, через зовнішні та внутрішні чинники, частини показників має динаміку зменшення, що потребує перегляду відносин з дебіторами та кредиторами, систематичного моніторингу і аналізу основних коефіцієнтів діяльності, задля підтримки та покращення стабільної фінансової ситуації.

Також було розкрито особливості організації первинного, синтетичного, аналітичного обліку процесу розрахунків з постачальниками та підрядниками.

Підтвердження надходження товарів та розрахунків застосовують товарно-транспортні накладні, рахунки-фактури, платіжні доручення тощо. Облік ведеться на пасивному рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками». По ньому відображається заборгованість за товари, роботи, послуги.

Під час аудиту даного виду розрахунків збираються докази та перевіряються факти, що підтверджують правильність, доцільність, дотримання вимог щодо заповнення документів та відображення операцій у реєстрах обліку. Найтипівішими помилками можуть бути – відсутність відповідних первинних документів, помилки у визначення заборгованості, невчасне погашення заборгованості, несвоєчасне оприбуткування товарів, неналежна організація обліку тощо.

В третьому розділі роботи було обґрунтовано шляхи вдосконалення обліку та аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками.

Розділяючи думки вітчизняних науковців ми вважаємо доцільним на початковому етапі співпраці з контрагентами користуватись деякими критеріями вибору. Це дозволить отримувати адекватну картину про особливості послуг та допоможе уникати непорозумінь в майбутньому.

Також ми пропонуємо використовувати внутрішні реєстри розрахунків за кожним контрагентом, і реєстри з термінами сплати заборгованостей. Ці документи дозволить відслідковувати заборгованість за кожним контрагентом і їх вплив на сальдо на кінець місяця, а також мотиви прострочення заборгованостей, уникати таких ситуацій в майбутньому.

В рамках вдосконалення аудиту розрахунків, ми вважаємо доцільним створити систему внутрішнього контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками, що входить до компетенції одного з бухгалтерів підприємства, визначеними обов'язками, правами та відповідальність, як внутрішнього контролера. Підприємству це дозволить здійснювати успішну діяльність,

забезпечить стійкість і розвиток, в умовах впливу зовнішніх та внутрішніх факторів, надасть можливість якісно застосовувати запаси і ресурси, реагувати і знижувати грошові ризики в керуванні підприємством, адаптуватися до умов ринку завдяки інформаційному забезпеченні, що відповідає сучасному ринку.

В рамках дослідження було описано переваги використання суб'єктами господарювання комп'ютерних програм, адже неможливо уявити аудиторську діяльність без застосування інформаційних технологій.

Використання програм надає переваги, серед яких: можливість збільшення аудиторської вибірки інформації щодо розрахунків, що дозволить підвищити надійність висновків аудиту, контролю над обробкою журналів, форм звітності та первинних документів, підвищення ефективності аудиту за рахунок скорочення строків перевірки та трудовитрат, можливість звірки та взаємозв'язки форм звітності, отриманих з комп'ютерної бухгалтерської програми, і даними, отриманими з аудиторської програми тощо.

Також було порівняно такі програмні забезпечення, як «IT Audit: Аудитор» та «ЕкспрессАудит: ПРОФ». Дослідження показало, що дані програмні забезпечення мають приблизно однаковий функціонал. Тому ми вважаємо корисним використовувати програмне забезпечення «IT Audit: Аудитор», що надає трохи більше можливостей та дозволить оптимізувати процес контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками та отримати максимально ефективні результати.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аудит: методика і організація : навч. посібник. 2-ге вид., перероб. і доп. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 319 с.
2. Бабенко Л.В., Фесенко В.В., Цьома К.Ю. Прикладні аспекти обліку та внутрішнього контролю розрахунків із постачальниками і підрядниками. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2016. № 4(04). С. 9-424.
3. Балабан Т.П. Кредиторська заборгованість: поняття, сутність. *Розвиток європейського простору очима молоді: економічні, соціальні та правові аспекти. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції докторантів, молодих учених та студентів*. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019.
4. Беззубець Л.Л. Шляхи та умови розвитку автоматизованого аудиту. *Економічний вісник університету*. 2015. №24/1. С.23-27.
5. Безкоровайна Л. В. Особливості бухгалтерського обліку дебіторської і кредиторської заборгованості у вітчизняній та зарубіжній практиці . *Ефективна економіка*. 2016.
6. Білозерцев В.С., Худякова О.С. Методика обліку та аудиту розрахунків з контрагентами на підприємстві. *Економіка та держава*. 2019. № 1. С. 73—77.
7. Бочарова Н.А. Основні показники оцінки ефективності ланцюгів постачань . *Економіка транспортного комплексу*. 2019. №. 34. С. 128-42.
8. Гончарук Р.П. Сутність та класифікація кредиторської заборгованості: колізії наукових підходів. вісн. ЖДТУ. *Економічні науки*. 2012. № 1 (59).
9. Демченко Я.М., Прохорова В.М. Шляхи вдосконалення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками. *Проблеми теорії та*

методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2014. № 1(28). С. 96–108.

10. Дутова Н. В. Особливості бухгалтерського та податкового обліку факторингових операцій у постачальників. *Економіка і організація управління*. 2017. № 1. С. 86-94.

11. Жаворонок А.В. Особливості оцінки обліково-аналітичного та контрольного забезпечення управління кредиторською заборгованістю підприємства за товари, роботи, послуги. *Економічні науки. Молодий вчений*. 2017. № 6(46). С. 430-432.

12. Зарудна Н. Я. Стратегічні цілі процесу постачання. *Перспективи розвитку контролінгу як науки: теорія і практика: зб. наук. праць за матеріалами наук.-практ. конф.*, 17 грудня 2015 р. Тернопіль, С. 53–56.

13. Зарудна Н. Я. Сучасний процес постачання – традиційний та логістичний підхід до його організації. *Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації: зб. тез доповідей VIII-ї міжн. наук.-практ. конф. молодих вчених*, 24-25 лютого 2015 р. Тернопіль, С. 396–397.

14. Зеленко С.В. Обліково-аналітичне забезпечення управління кредиторською заборгованістю за товари, роботи, послуги. *Економічні науки*. 2014. № 11 (41). С. 65–71.

15. Зобов'язання : Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31 січня 2000 року № 20 URL : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00> (дата звернення: 11.04.2021).

16. Кешеля А. В. Облік і контроль розрахунків з дебіторами і кредиторами. *вісн. Одеського національного університету. Серія : Економіка*. 2014. Т. 19, №. 2(6). С. 52-56.

17. Киян А.В., Ярмольок О.Ф. Облік і контроль розрахунків з постачальниками та підрядниками. *Молодий вчений*. 2015. № 9(24). С. 77–80.

18. Кім Г.Г. Бухгалтерський облік: первинні документи та порядок їх заповнення: навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2013. 480 с.
19. Коблянська І. О. Методика обліку і аудиту розрахунків підприємства з постачальниками і підрядниками. *Modern economics*. 2017. № 3. С. 78-87.
20. Кондратюк Д. М. Оптимальний постачальник як чинник конкурентоспроможності підприємства. *журн. Економіка. Управління. Інновації*. 2016. № 1.
21. Кулібаба О.О. Методичні аспекти аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками. *Синергетичні драйвери розвитку обліку, податкового аудиту та бізнес-аналітики*. зб. тез за матеріалами міжн. наук.-практ. інт.-конф.. Ірпінь: Університет ДФС України, 2021. 689 с. – С. 155-159.
22. Лазарева С. Ф. Методологічне і методичне забезпечення аудиту інформаційних технологій. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2012. № 1(128). С. 117-125.
23. Лишиленко О.В. Бухгалтерський облік. 3-тє вид., перероб. і доп. К.: Центр учбової літератури, 2009. 670 с.
24. Лісничка Т.В. Особливості класифікації розрахункових операцій підприємств. *Управління розвитком*. 2014. № 15 (178). С. 63—66.
25. Марчак Н. В. Управління кредиторською заборгованістю як джерелом фінансування підприємств. *Інноваційна економіка*. 2017. № 2. С. 237–239.
26. Матюха В.І., Мисака Г.В. Актуальні проблеми обліку розрахунків підприємства з постачальниками та підрядниками. *Молодий вчений*. 2018. №1(2). С. 930-932.
27. Михайлишин Н. П. Сутність зобов'язань та їх класифікація: економічний та правовий аспекти. *електрон. журн. Економіка: реалії часу*. 2012. № 2. с. 130-135

28. Мулик, Я. І. Стан та перспективи розвитку аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками підприємства. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2018. №(2). С. 106-115
29. Мягких І.М. Методичний підхід до аналізу та оцінки дебіторської та кредиторської заборгованості як складових управління фінансової стійкості авіакомпаній України. *міжн наук.-виробн. журн. Сталий розвиток економіки*. 2013. № 4 (21). С. 255-262.
30. Новицька Н.В. Теоретичні аспекти понять «дебіторська заборгованість» і «кредиторська заборгованість». *Актуальні проблеми економіки*. 2012. № 2. С. 286-290.
31. Орлов І. В. Розрахунки підприємств за операціями придбання: економіко-правовий зміст. *Економіка промисловості*. 2010. № 4. С. 156-168.
32. Панченко О.М. Формування облікової політики підприємства щодо кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги. *Сталий розвиток економіки*. 2015. № 4. С. 163-169.
33. Пилипенко К. А. Методологічні підходи обліку розрахунків із кредиторами: вітчизняний та міжнародний аспект. *вісн. Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2018. № 1 (41). С. 97–101.
34. Подолянчук О. А. Кредиторська заборгованість як специфічне джерело формування капіталу підприємства. *вісн. Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2011. № 3. С. 193-197.
35. Правдюк Н. Л. Облікова концепція товарно-матеріальних цінностей в умовах постіндустріальної економіки. *вісн. Житомирського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки*. 2017. № 2. С. 21-30.
36. Про підприємство. *Державне підприємство «Тростянецьке лісове господарство»*: URL: <http://www.trostles.com.ua> (дата звернення: 30.04.2021)

37. Пустяк О.В. Ефективність управління кредиторською заборгованістю за товари, роботи, послуги: обліково-аналітичний аспект. *Економіка і регіон*. 2015. № 3. С. 88-95.

38. Самохвал Н. П. Місце поточних зобов'язань в системі бухгалтерського обліку підприємства. *Економіка та держава*. 2011. №9. С.53-57.

39. Сафарова А. Методика аудиту поточних зобов'язань. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2015. №1. С. 59-64.

40. Сирцева С.В. Напрями вдосконалення обліку, аналізу та аудиту розрахунків із контрагентами. *електр. наук. вид. Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. № 14.

41. Сопко В. В., Муковіз В.С., Шарапа О.М. Особливості визначення та регулювання обліку кредиторської заборгованості. *Глобалізаційні виклики розвитку національних економік. Матеріали міжнародної наук.-практ. конф., м. Київ, 19–20 жовтня 2016 р. КНТЕУ*. 2016. С. 635–647

42. Сопко В.В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу : підручник. К. : КНЕУ, 2015. 258 с.

43. Стоянова-Коваль С.С. Аудит поточних зобов'язань. *Економіка і суспільство*. 2016. №.5. С. 1-5.

44. Строкович Г. В. Принципи взаємодії підприємства з постачальниками та покупцями. *журн. Економічний часопис-XXI*. 2015. № 9-10(1). С. 64-66.

45. Томчук О.Ф. Аналітичне забезпечення управління кредиторською заборгованістю підприємства. *Науковий вісник ЛНУВМБТ ім. С.З. Гжицького*. 2016. Т. 18, №. 2. С. 160-164.

46. Ужва А. М. Ефективна модель аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками підприємства. *Економіка та держава*. 2012. №4. С. 1-4.

47. Фатенок-Ткачук А. О. Облікові процедури контролю зобов'язань перед постачальниками та підрядниками. *Економічний аналіз*. 2016. №1. С. 179–187.
48. Феофанов Л. К. Методичні підходи з організації обліку та аудиту кредиторської заборгованості на підприємстві. *Економічна наука. Інвестиції: практика та досвід*. 2013. №12. С. 65-68.
49. Чорненька О.Б. Основні аспекти обліково-аналітичного забезпечення управління заборгованістю підприємства. *Наукові записки Української академії друкарства*. 2016. № 1. С. 226—234.
50. Шишкова Н.Л. Обліково-аналітичне забезпечення управління розрахунками з контрагентами підприємства. *Ефективна економіка*. 2014. № 3. С. 20-28.
51. Югас Е. Ф. Економічна сутність договірних відносин підприємства та форми розрахунків з постачальниками і підрядниками. *Економічний вісник: зб. наук. праць вчених та аспірантів. Переяславський державний педагогічний університет ім. Г. Сковороди*. 2016. № 17/2. С. 90-94.

ДОДАТКИ

Додаток А

SUMMARY

Kulibaba O.O. Organization of accounting and audit of accounts payable - Qualifying work of the bachelor. Academic and Research Institute of Business, Economics and Management, Sumy, 2021

Theoretical, methodical and practical aspects of the organization of accounting and audit of accounts payable are investigated in the work. The main purpose of this study is to develop recommendations for improving the accounting and auditing of accounts payable. Features of the account and audit of calculations at the enterprise are investigated.

Keywords: settlements, suppliers, contractors, accounts payable, audit of accounts payable.

АНОТАЦІЯ

Кулібаба О.О. Організація обліку і аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками – Кваліфікаційна робота бакалавра. ННІ бізнесу, економіки та менеджменту, Суми, 2021 р.

У роботі досліджено теоретичні, методичні та практичні аспекти організації обліку і аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками. Основною метою цього дослідження є розробка рекомендацій щодо покращення обліку і аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками. Досліджено особливості обліку і аудиту розрахунків на підприємстві.

Ключові слова: розрахунки, постачальники, підрядники, кредиторська заборгованість, аудит розрахунків з постачальниками на підрядниками.

ДОДАТОК Б

Таблиця Б.1 – Програма аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками

№ з/п	Етап аудиторської перевірки	Виконавець
1	Перевірка заборгованості у Головній книзі та в облікових регістрах	
2	Контроль наявності актів звірки і їх порівняння з рахунками синтетичного та аналітичного обліків	
3	Надсилання запитів на підтвердження зобов'язань	
4	Порівняння розбіжностей між відповідями на запит і актами звірень і рахунками обліку	
5	Контроль наявності договорів на передоплату	
6	Перевірка первинних документів на предмет правильності їх оформлення і вчасного подання в бухгалтерію	
7	Контроль повноти погашення заборгованості	
8	Аудит виплати заборгованості за товарообмінними операціями	
9	Контроль правильності відображення заборгованості у фінансовій звітності	
10	Перевірка наявності претензій по кредиторській заборгованості	
11	Виявлення наявності простроченої заборгованості та причин її виникнення	
12	Контроль результатів інвентаризації заборгованості	
13	Виконання вибіркової перевірки для контролю накладних, рахунків, що отримано від постачальників з інформацією бухгалтерського обліку	
14	Здійснення суцільної перевірки нестач і псування товарів з вини постачальника	
15	Пошук невідображеної заборгованості за допомогою тесту відсікання	

ДОДАТОК В

Витяг з посадової інструкції щодо завдань та обов'язків, прав, відповідальності внутрішнього контролера

Завдання та обов'язки

1. Контролює додержання вимог щодо збереження товарного вигляду завантажуваних товарів, веде облік журналу претензій, а також скарг відвідувачів.

2. Забезпечує виконання працівниками складу нормативних, керівних і методичних документів, що видаються по підприємству.

3. Складає акти перевірки згідно норм і критеріїв обслуговування замовників складу визначених внутрішніми документами, наказами підприємства.

4. Здійснює контроль за якістю, своєчасністю, виконання працівниками складу своїх посадових обов'язків.

5. Здійснює оперативний облік надходження і реалізації товарно-матеріальних цінностей, контролює своєчасність відвантаження товарів за договорами постановок, зворотної тари.

6. Оформляє акти претензій та іншу документацію обліку товарно-матеріальних цінностей.

7. Бере участь у проведенні інвентаризації товарно-матеріальних цінностей.

Права

Контролер має право:

1. Ознайомлюватися з проектами рішень керівництва підприємства, що стосуються його діяльності.

2. Ознайомлюватися з документами, що визначають його права та обов'язки за посадою, критерії оцінки якості виконання ним посадових обов'язків.

3. Доповідати керівництву про всі виявлені порушення та недоліки в межах своєї компетенції.

4. Вносити на розгляд керівництва підприємства пропозиції по вдосконаленню роботи, пов'язаної з обов'язками, що передбачені цією інструкцією.

Відповідальність

Контролер відповідає за:

1. Якість і своєчасність виконання покладених на нього цією посадовою інструкцією обов'язків.

2. Достовірність поданих звітів.

3. Дотримання правил внутрішнього трудового розпорядку підприємства.

4. Дотримання інструкції з охорони праці, протипожежної безпеки і виробничої санітарії.

ДОДАТОК Г

Таблиця Г.1 – Порівняльна характеристика основних функцій аудиторських програм з метою контролю розрахунків з постачальниками і підрядниками

Функція	«IT Audit: Аудитор»	«ЕкспрессАудит: ПРОФ»
Ознайомлення з бізнесом підприємства	+	+
Автоматизований архів робочих документів	+	+
Оцінка аудиторського ризику	+	+
Контроль якості аудиту	+	+
Аудиторська вибірка	+	-
Перевірка незалежності аудитора	+	-
Врахування ступеня автоматизації обліку підприємства-замовника	+	-
Загальний план перевірки	+	+
Імпорт даних з бухгалтерських програм	+	-
Можливість планування аудиту з урахуванням коштів	+	-